

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การพัฒนาบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมองข้ามความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ประเทศนั้นย่อมประสบความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจมิได้ขึ้นกับเงินทุนและทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนผู้ที่จัดการกับเงินทุนและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นหลัก ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อพัฒนาประเทศ จึงควรมุ่งที่การพัฒนาบุคลิกภาพและเจตคติเป็นสำคัญ นักพฤติกรรมศาสตร์จึงให้ความสนใจศึกษาเพื่อเข้าใจการกระทำของมนุษย์ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักการศึกษา ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใดที่จะให้ผลในทางเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คงไม่ใช่เพียงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันกับเด็ก แต่ต้องเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งถ้า บิดา มารดา สามารถปฏิบัติต่อเด็กได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ก็ย่อมเอื้อต่อการพัฒนาลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงามของเด็กเป็นอย่างมาก (งามตา วนิันทานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑ์ และ วัลภา สบายยิ่ง, 2545: 75) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เชื่อว่า พ่อ แม่ เป็นครูที่ดีที่สุด มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งความตั้งใจ และความปรารถนาดีต่ออนาคตของลูกหลานตนเอง จึงมีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้ปกครอง 2 ส่วน คือ การจัดการศึกษาเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าไปใช้สิทธิแทนลูกหลาน และทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะฉะนั้น ผู้ปกครองจึงมีโอกาสมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้ลูกหลานของตนเองได้อีกครั้งหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 ง: 2-3)

หลักสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้เป็นอนาคตของประเทศ คือ การที่เด็กและเยาวชน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม ให้เป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซึ่งการที่จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องเกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ อย่างจริงจังของทุกกลุ่มคนในสังคม ตามที่พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งเป็นแม่บทในการบริหารการจัดการศึกษา ได้ประกาศและมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ที่สนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจบริหารการศึกษาไปยังระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพ ดังที่ระบุในหมวด 6 คือ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 49 วรรคสอง ระบุว่า ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 28-29) ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้เร่งศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 27 มาตรฐาน 91 ตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) มาตรฐานด้านผู้เรียน (2) มาตรฐานด้านกระบวนการ (3) มาตรฐานด้านปัจจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 16) มาตรฐานการศึกษาดังกล่าว เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อม ได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะต่อไป แต่ได้มีการจัดหมวดหมู่ของการรายงานผลการประเมินใหม่ โดยยังคงมีสาระของผลการประเมินครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาชาติ คือ (1) มาตรฐานด้านผู้เรียน (2) มาตรฐานด้านครู (3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 152-155)

มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 ได้เห็นความสำคัญของผู้เรียนจึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนไว้ในมาตรฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่กำหนดว่า สามารถสร้างทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ (วงศกร ภูทอง และ อลงกต ศรีเสน, 2545: 8-11) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ซึ่งกำหนดเจตนารมณ์ที่มุ่งให้ (1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และ

วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 5 – 6) ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในส่วนของจัดการศึกษา ตามมาตรา 81 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ, 2542: 167)

ในประเด็นของมาตรฐานการศึกษา สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2547: 84) ได้กล่าวว่า ด้านมาตรฐานการศึกษา ต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาถือหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

สำหรับเป้าหมายของระบบการประกันคุณภาพและเป็นผลของระบบการศึกษาคุณภาพ ที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นเบื้องต้น คือ นักเรียนเกิดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความสามารถทางภาษาและการคิดคำนวณ และวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้การประเมินความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในมาตรฐานนั้น จะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 ทุกกลุ่มวิชา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547: 5) รวมทั้งลักษณะนิสัยที่ดีก็เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เช่น การเป็นคนตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละ เป็นต้น (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2547: 94-95) ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หรือคุณลักษณะที่ดีนั้น วัยที่เหมาะสมในการปลูกฝัง คือ วัยของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมปลาย ดังทฤษฎีของจัน เพียเจท์ (Piaget, 1972: 1-10) เชื่อว่า เด็กวัยนี้จะเริ่มคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ เริ่มคิดอย่างมีเหตุผลในสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน เริ่มรู้จักคำว่า ความคิด ความซื่อสัตย์ ฉะนั้นเด็กในวัยประถมศึกษาดอนปลาย จึงเป็นวัยที่ผู้ปกครองและโรงเรียนต้องร่วมมือในการที่จะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กนักเรียนเหล่านั้นมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

แต่จากการรายงานผลการประเมินภายนอกกรอบแรกของโรงเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 จำนวน 7,273 โรงเรียน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในด้านผู้เรียน ผลปรากฏว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของเด็กไทยมีคุณภาพดีเป็นส่วนใหญ่ (เกินร้อยละ 80 ของโรงเรียนที่ประเมิน) ซึ่งสังคมคาดเดาว่าเด็กสมัยนี้มีคุณธรรม จริยธรรม คำ แต่ผลกลับออกมาในทางตรงข้าม จึงเป็นสิ่งที่น่ายินดีถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ส่วนผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรอยู่ในระดับต่ำ เพียงร้อยละ 24 เท่านั้น ที่มีความรู้และทักษะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง และในการเสาะแสวงหาความรู้ต่อเนื่อง เป็นจุดอ่อนที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งของเด็กไทย เพราะมีเพียงร้อยละ 39 ที่เด็กรักเรียน รู้ด้วยตนเอง พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น

เป้าหมายสำคัญของหลักสูตรการปฏิรูปที่ใช้ในปัจจุบัน ที่เห็นจุดอ่อนของเด็กไทยในเรื่องนี้ ผลการประเมินบ่งชี้ว่า เด็กไทยมีจุดอ่อนเรื่องนี้ ที่จะต้องปรับปรุงโดยรีบด่วน ซึ่งเป็นภาระของ ครู โรงเรียน ครอบครัว และสังคม (เอนก พ.อนุกุลบุตร, 2547: 94-95) และจากการประเมินภายนอก รอบแรกของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 45 โรงเรียน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา ในด้านผู้เรียน ผลปรากฏว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ มีคุณภาพดีทุกโรงเรียน แต่มี 3 โรงเรียนที่มีคุณภาพพอใช้ในตัวบ่งชี้ด้านประหยัด ส่วน ผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ และมีบางโรงเรียนที่ต้องมีการปรับปรุง สำหรับการ แสวงหาความรู้ที่อยู่ในระดับดีใกล้เคียงกับระดับพอใช้

และเมื่อนำกรอบแนวคิดเรื่อง บทบาทของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู กับการสร้าง คุณภาพคน ของ งามดา วนิทานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑ์ และ วัลภา สบายยิ่ง (2545: 74) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพคนอย่างมาก ซึ่งแต่ละครอบครัวอาจมีรูปแบบการเลี้ยงดูที่ แตกต่างกัน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม จะช่วยส่งเสริมคุณภาพของเด็กและเยาวชน ทั้ง ด้านจิตใจและพฤติกรรม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมก็จะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างคุณภาพ คนทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรม เช่นกัน

เช่นเดียวกับการศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของเด็กในประเทศทางตะวันตก ของ เจ เบสกี และคณะ (Beisky. et al., 2001: 801) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูที่อบอุ่นและการมีบรรยากาศ หรือสิ่งแวดล้อมที่ดีในครอบครัวในช่วงเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น มีผลทางบวกต่อสัมพันธภาพระหว่าง แม่และลูกในด้านความใกล้ชิด ความสนิทสนม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถลดความ ขัดแย้งลงได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นแหล่งสำคัญแห่งแรกในการให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมแก่ เด็กในการที่จะหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อมั่น และภูมิใจในตนเอง เห็นอกเห็นใจ มองโลกในแง่ดี มีมานะอดทน ไม่ลุ่มหลงอบายมุข (โสภา ชปิลมันท์, 2536: 3)

จากสภาวะการณ์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของ การอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไป ประกอบการพิจารณาหาแนวทางการพัฒนา อันจะนำไปสู่การทำงานพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการประกันคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอกได้ประสบ ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและคุณลักษณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย

1. การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา
2. นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 4,936 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10

จากขนาดของกลุ่มประชากรมีจำนวนพันของ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2530: 71-72) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 493 คน

2. ด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ใน 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

4.1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

4.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ

การศึกษาใน 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะของผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ

(2) ด้านความประหยัด

(3) ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

(4) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีคุณลักษณะของผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ 8 ด้าน ได้แก่

(1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้น

- (2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับชั้น ป.6
- (3) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับชั้น ป.6
- (4) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้น ป.6
- (5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในระดับชั้น ป.6
- (6) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในระดับชั้น ป.6
- (7) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้น ป.6
- (8) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ป.6

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะของผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ 3 ด้าน ได้แก่

- (1) ด้านความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ และเรียนจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล
- (2) ด้านรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและสิ่งต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (3) ด้านพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

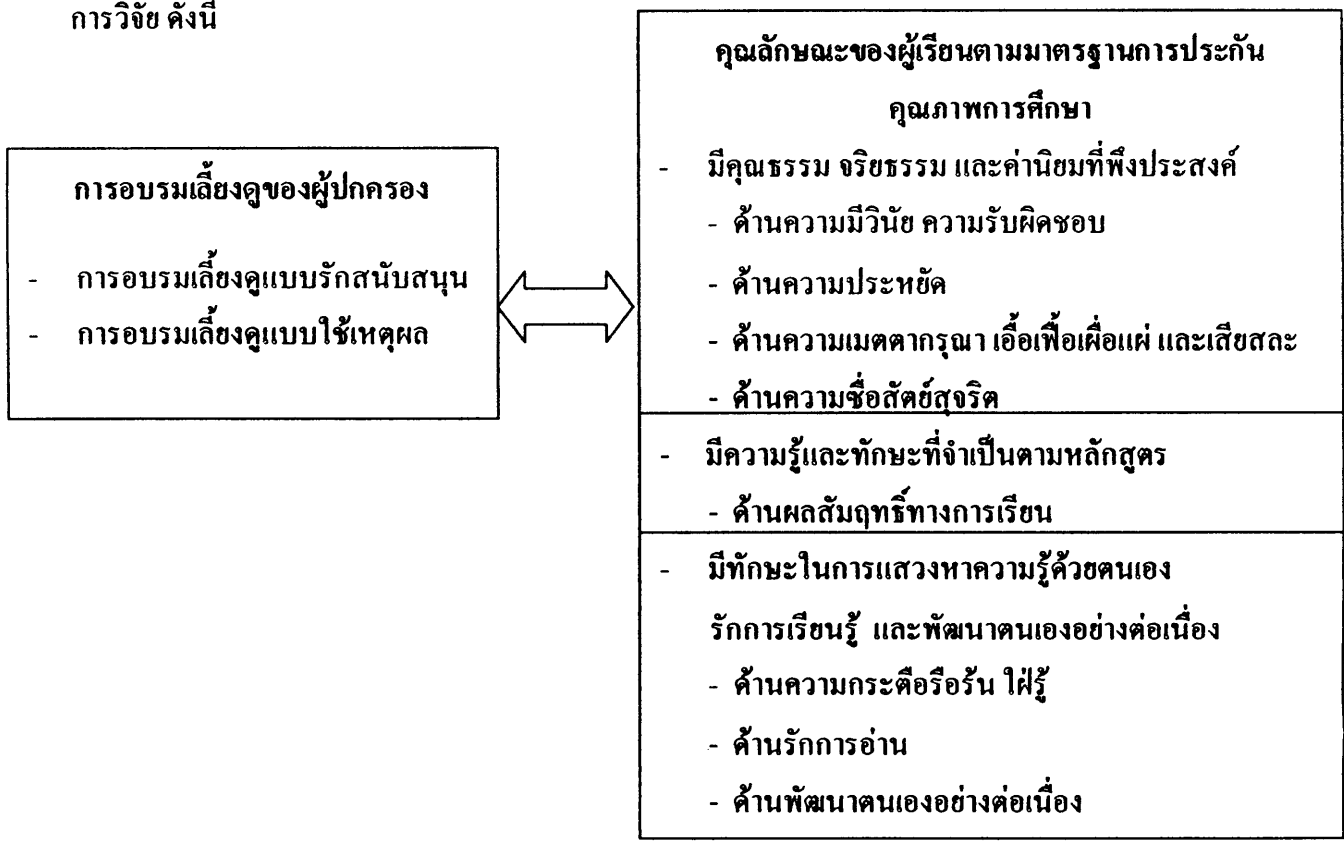
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู ได้จากแนวคิดของ งามดาว นินทานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑิต และ วัลภา สบายยิ่ง (2545: 78 – 81) ที่กล่าวว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่สำคัญต่อการปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่งมี 3 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และแบบให้เด็กพึ่งตนเองเร็ว การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบนี้ สามารถพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของเด็กและเยาวชนในหลายด้าน และจากการศึกษาวิจัยของ งามดาว นินทานนท์ และคณะ (2545: 136) เรื่อง การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสใน

ครอบครัวไทย พบว่า มีการวิจัยเกี่ยวกับครอบครัวไทยจำนวนมากยืนยันว่า วิธีการที่บิดา มารดา ปฏิบัติต่อคนทั้งด้านบวกและลบ มีความสำคัญต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างมาก โดยมีการศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูหลายแบบ แต่ที่พบชัดเจนสอดคล้องกันในหลายงานวิจัย คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากถึงน้อย และวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากถึงน้อย ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อคุณลักษณะทางจิตใจที่พึงปรารถนาของเยาวชนหลายด้านแล้ว ยังมีผลต่อการเรียนด้วย

2. คุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แนวคิดจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 24-26) ซึ่งกำหนดให้หมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับชั้น และเพื่อ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการให้ สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินรอบแรก เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนมี 7 มาตรฐาน ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเพียง 3 มาตรฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ตามมาตรา 81 ที่ระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ ผู้เรียนมีทักษะใน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีกรอบแนวคิดใน การวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนที่สุด โดยปฏิบัติต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยวาจาและการกระทำ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งประเมินด้วยแบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูของ งามดา วนิทานนท์ (2545: 7-11) โดยแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การรายงานจากการรับรู้ของผู้เรียนว่า การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองรักและยอมรับคนมากน้อยเพียงใด ได้ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและให้การสนับสนุนช่วยเหลือมากน้อยเพียงใด วัดได้โดยให้ผู้เรียนตอบแบบวัด 15 ข้อ มีมาตร 6 หน่วย ประกอบแต่ละข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 กับ 90 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า ผู้เรียนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า ผู้เรียนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การรายงานจากการรับรู้ของผู้เรียนว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของตน ได้มีการให้รางวัล เมื่อคนทำความดีและลงโทษเมื่อคนทำผิด และได้ทำอย่างไรอธิบายเหตุผลในการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของตนมากน้อยเพียงใด และได้ทำอย่างสม่ำเสมอเพียงใด วัดได้โดยให้ผู้เรียนตอบแบบวัด 15 ข้อ มีมาตร 6 หน่วยประกอบแต่ละข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 กับ 90 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า ผู้เรียนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า ผู้เรียนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก

2. คุณลักษณะของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม หรือ การแสดงออกของผู้เรียน หรือ ตัวชี้วัด เป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

3. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีหน้าที่ควบคุมกำกับ ดูแลส่งเสริม และสนับสนุน โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีพื้นที่ที่รับผิดชอบ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

5. มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน มาตรฐานด้านครู 2 มาตรฐาน และมาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียนที่นำมาศึกษามี 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีคุณลักษณะของผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน ดังนี้

5.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยศึกษาจากตัวบ่งชี้ ดังนี้

5.1.1 ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆที่โรงเรียน หรือสังคมกำหนดขึ้นให้นักเรียนหรือนักศึกษา ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ โดยให้เกิดความสงบสุขและความระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนและสังคม แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบน้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบมาก

5.1.2 ด้านความประหยัด หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน และรู้จักเก็บออม รู้จักใช้อุปกรณ์สิ่งของให้เกิดประโยชน์ พร้อมทั้งรู้จักใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีความประหยัดน้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนมีความประหยัดมาก

5.1.3 ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และเสียสละทางด้านร่างกาย อุปกรณ์เครื่องใช้ รวมถึงบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของ ให้แก่ผู้ที่เดือดร้อน โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนใดๆ รวมทั้งการได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม น้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มาก

5.1.4 ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตรงต่อความจริงที่เกิดขึ้น ไม่โกงทรัพย์สินผู้อื่น รักษาคำพูด ตรงต่อเวลา ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของ

คะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต น้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต มาก

5.2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยศึกษาจาก ตัวอย่าง ดังนี้

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ปริมาณความสำเร็จอันได้มาจากความพยายามในการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบหรือแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยประเมินเป็นระดับผลการเรียนรายวิชาเป็น 5 ระดับ คือ “4” หมายถึง ผลการเรียนดีมาก “3” หมายถึง ผลการเรียนดี “2” หมายถึง ผลการเรียนพอใช้ “1” หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด “0” หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ยังคงใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 5 กลุ่มประสบการณ์ โดยมีเนื้อหาตรงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ กลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา – พลศึกษา และ ศิลปะ) กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี) และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ)

5.3 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาจากตัวอย่าง ดังนี้

5.3.1 ด้านความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่างๆอย่างมีเหตุผล หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในการแสวงหาข้อมูล / ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และสามารถสรุปความรู้โดยการจดบันทึกความรู้ได้อย่างเป็นระบบ แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ น้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ มาก

5.3.2 ด้านรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและสิ่งต่างๆ ทั้งใน และ นอกสถานที่ได้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการแสดงออกถึงความสนใจในการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่าน โดยชอบอ่านหนังสือหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านเล่น หนังสือพิมพ์ เป็นต้น และแสวงหาข้อมูล / ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งสามารถสรุปประเด็นและจดบันทึกความรู้เพิ่มเติมได้ แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4

หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนรักการอ่าน น้อย สำหรับคะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนรักการอ่าน มาก

5.3.3 ด้านพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสังคม เพื่อให้เกิดความปกติสุขในการดำรงชีวิต แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 10 ข้อ มีมาตร 4 หน่วยประกอบทุกข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 40 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่า นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง น้อย สำหรับคะแนนสูง แสดงว่า นักเรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงการทำงานพร้อมกันทั้งระบบ คือ โรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลให้การประกันคุณภาพประสบความสำเร็จ
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาหามาตรการในการสนับสนุน และส่งเสริมให้บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ตลอดจนทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม และรู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อเป็นหลักประกันว่า เด็กและเยาวชนจะมีคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา